dnro214/04.01.00/2024

Juho Ruskoaho

10.9.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuuleminen 11.09.2024

HE 68/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä, jolla lisättäisiin työntekijän oleskeluluvan myöntämiseksi erillinen palkkaraja, jonka taso määriteltäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetusluonnoksessa palkkarajaksi esitetään 1 600 euroa kuukaudessa. Tällä hetkellä tulorajaa vastaa edellytys, että palkansaajan tulojen tulee täyttää työttömyysturvan työssäoloehdon. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT antoi lausunnon nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen luonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriölle. Siinä KT kiinnitti huomiota vaikutusarviointien puutteisiin ja siitä kumpuavaan huoleen tulorajan asettamisen vaikutuksesta työvoiman saatavuuteen. Nyt hallituksen esityksessä on täydennetty vaikutusarviointeja perustuen esimerkiksi TEM:n julkaisemalla selvityksellä tulorajan asettamisen vaikutuksista työvoiman saatavuuteen ja julkistalouteen. Vaikka vaikutusarviointeja on täsmennetty esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen liittyen, ei em. selvitys tuonut tilastotietoa opiskelun ja työn yhteensovittamisesta. Tämän vuoksi KT haluaa tällä lausunnolla toistaa huolensa liittyen työvoiman saatavuuteen sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa. Julkisten palvelujen tuottamiselle nykyinen työvoimapula on suuri este, ja työperäisen maahanmuuton lisääminen on tärkeää julkisten palvelujen turvaamisen näkökulmasta.

Tulorajan asettaminen tulee vähentämään työperäistä maahanmuuttoa eli työnantajien näkökulmasta työvoiman tarjontaa. Tällä voi olla myönteinen vaikutus paikallisväestön mahdollisuuksiin työllistyä, mutta lakiesityksen vaikutusarvioinneissa tuodaan myös esille, että vaikutus olisi kielteinen korkeampaa osaamista vaativissa tehtävissä. Julkisella puolella työskentely usein edellyttää tiettyä tutkintotaustaa kelpoisuusehtojen täyttämiseksi, eikä näillä tutkintotaustoilla olevia henkilöitä juuri ole työttömänä tällä hetkellä. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n näkemyksenä on, että tällä uudistuksella mahdollisesti heikennetään myös jo Suomessa asuvien työllistymismahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin oppisopimuskoulutuksen kautta, mikäli oppisopimuskoulutuksen ehtoja joudutaan räätälöimään oleskelulupien vuoksi, ulottuvat näiden vaikutukset yhdenvertaisen kohtelun velvoitteen vuoksi myös jo Suomessa asuviin.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 70 §:n 1 momentin perusteella oppisopimuskoulutus on pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta, ja sitä täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Momentissa säädetään lisäksi, että viikoittaisen työajan tulee olla

Juho Ruskoaho

10.9.2024

keskimäärin 25 tuntia. Täydentävä osaaminen, esimerkiksi tietopuoliset opinnot tai kielikoulutus, voidaan hankkia esimerkiksi oppilaitoksessa tai verkkoympäristössä. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT haluaa tuoda esille, että etenkin terveydenhuoltoalojen ammattitaitovaatimuksiin sisältyy taitoja, joita ei voida harjoitella potilasturvallisuutta vaarantamatta muuten kuin oppilaitosympäristössä.

Opiskelujen potilasturvallisuutta koskevien edellytysten vuoksi uudistus voi vaikeuttaa myös laajemmin esimerkiksi kotimaassaan jo sairaanhoitajaksi opiskelleiden pätevöitymistä ja laillistusta sairaanhoitajaksi työskennellen samanaikaisesti hoiva-avustajana ja lähihoitajana. Työskentely tulorajan puitteissa vaihtoehtoisesti hidastaisi opiskelujen loppuun suorittamista.

Tilanteissa, joissa työnantaja ei maksa tältä ajalta palkkaa, on opiskelija oikeutettu edellä mainitun lain 102 §:ssä säädettyihin opintososiaalisiin etuuksiin. Edelleen tilanteissa, joissa työn osuus ja näin työstä saatava palkka jää alle tulorajan, voi henkilö hakea opiskelijan oleskelulupaa. Tällöin työnteko-oikeus olisi kuitenkin korkeintaan 30 tuntia viikossa, mikä esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen kokonaisuudessa olla toisessa hetkessä liian vähästä. KT haluaa esittää huolensa, että tilanteissa, joissa esimerkiksi oppilaitosympäristössä tapahtuvan opiskelun vuoksi, oppisopimuskoulutukseen osallistuvan tulot jäisivät alle tulorajan, syntyy työantajalle paine sopia myös tätä aikaa koskevasta palkanmaksusta. Koska työnantaja ei voi asettaa työntekijöitä eriarvoiseen asemaan, voi tämä KT:n näkemyksen mukaan heikentää työnantajien mahdollisuuksia tarjota oppisopimuspaikkoja Suomessa asuville. KT esittää myös huolensa eri tulorajojen, työtuntimäärärajojen ja lupatyyppien yhteensovittamisen hankaluuksista.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa, että työntekijän oleskelulupaa koskevaa tulorajan tasoa säädeltäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Sen sijaan KT esittää huolensa mahdollisuudesta, että tuloraja nostaminen vaikeuttaisi sosiaali- ja terveysalojen työvoimapulaa. Esitys voi vaikeuttaa tai jopa estää ulkomaalaisen opiskelun oppisopimuskoulutuksena. Koska työnantajat eivät voi asettaa työntekijöitä eriarvoiseen asemaan, sen vaikutukset heijastuvat tältä osin myös jo Suomessa asuviin. KT edellyttää, että tulorajan nostamisen vaikutusta työvoiman saatavuuteen sekä tutkintojen tunnustamisen ja ammattihenkilöiden laillistamisprosessin sujuvuuteen tullaan seuraamaan.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT